

Kas ir krietns un rūpīgs saimnieks?

2018-01-24

Ilze Jankeviča, ZAB "LEADELL Fogels un Vītols", zvērināta advokāte,

Normatīvajos aktos nereti minēts jēdziens "krietns un rūpīgs saimnieks". Ko tas nozīmē? Ko šis jēdziens ietver?

Likumdevējs ne vienmēr var un tam ne vienmēr ir nepieciešams visus dzīves gadījumus detalizēti ietvert tiesību normās. Lai ar kādu jēdzienu raksturotu iespējami vairākas darbības, likumos izmanto ģenerālklausulas. Arī jēdziens "krietns un rūpīgs saimnieks" no tiesību teorijas viedokļa ir ģenerālklausula, tādējādi likumos nav noteikta precīza tā definīcija. Tiesību normas piemērotājam, saskaroties ar ģenerālklausulu, tostarp jēdzienu "krietns un rūpīgs saimnieks", tā jāpiepilda ar konkrētu saturu. Satura piepildīšanai izmantojami dažādi avoti, tostarp normatīvie akti un tiesu prakse, kā arī ārpus tiesību normām esoši avoti, piemēram, morāle, sociālās vērtības, lietu dabiskā kārtība u.c. (Latvijas Republikas Augstākās tiesas 27.05.2014. [spriedums lietā Nr.SKC-102/2014](#)).

Jānorāda, ka jēdziens "krietns un rūpīgs saimnieks" ietverts vairākās [Civillikuma](#) normās, tostarp attiecībā uz vainas formām (viegla neuzmanība), tomēr praksē krietna un rūpīga saimnieka jēdzienu visbiežāk saista ar komercietībām un [Komerclikumu](#) (KL). Tādējādi minētā jēdziena nozīmes atspoguļošanai aplūkošu kādu no [KL](#) normām.

Piemēram, KL [169.pantā](#) paredzēts, ka valdes loceklim savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam un tas neatbild par sabiedrībai nodarītiem zaudējumiem tikai tad, ja pierāda, ka rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks.

Lai saprastu, ko ietver rīcība kā krietnam un rūpīgam saimniekam, jāņem vērā valdes locekļa pienākumi, tostarp pienākums ievērot normatīvos aktus, sabiedrības statūtus un dalībnieku lēmumus, kā arī pienākums būt lojālam pret sabiedrību, tās dalībniekiem utt. Šie pienākumi aptver visplašāko ar sabiedrības (uzņēmuma) darbību saistīto jautājumu loku. Tādējādi, piemēram, ja valdes loceklis nenodrošina darba tiesības regulējošo normu izpildi attiecībā uz sabiedrības darbiniekiem vai neorganizē uzņēmuma darbību, lai gūtu peļņu, vai nenodrošina nepieciešamo atļauju un licenču iegūšanu vai nodokļu laicīgu samaksu, vai, piemēram, veic darbības, kas grauj uzņēmuma tēlu, šāda valdes locekļa darbība var tikt vērtēta kā neatbilstoša krietna un rūpīga saimnieka rīcībai. Proti, valdes loceklim savu pienākumu ietvaros uzņēmuma labā jādara viss, ko no šāda amata pildītāja varētu saprātīgi sagaidīt, ņemot vērā izpildei nepieciešamo kvalifikāciju un zināšanas.

Tādējādi jēdziena "krietns un rūpīgs saimnieks" saturs nosakāms individuāli katrā gadījumā, ņemot vērā faktiskos apstākļus.

© 2009 - 2018 SIA "Izdevniecība iŽurnāli"